

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету історії та
міжнародних відносин

Ольга МАКЛЮК

«29» серпня 2025

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
АРХЕОЛОГІЧНА СПАДЩИНА, ВКРАДЕНА РОСІЄЮ

підготовки бакалавра

денної та заочної форм здобуття освіти

освітньо-професійна програма Історія

спеціальності 032 Історія та археологія

галузі знань 03 Гуманітарні науки

ВИКЛАДАЧ : Єльников М.В., к.і.н., доцент, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри всесвітньої історії та
міжнародних відносин

Протокол № 1 від "26" серпня 2025 р.
Завідувач кафедри всесвітньої історії та
міжнародних відносин

 Станіслав ЧЕРКАСОВ

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

 Ірина КРИВКО

2025 рік

Зв'язок з викладачем:

E-mail: *elnikov.mv@gmail.com; elnikov@meta.ua*

Сезн ЗНУ повідомлення: *https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1033, https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1033&sesskey=pYobpx55jo&bui_editid=14683*

Телефон: *(061) 228-76-39*

Інші засоби зв'язку: *Viber; ZOOM: Ідентифікатор 460 682 0044 Пароль 015456, Google meet: https://meet.google.com/hdh-zztr-gdt; Facebook; Messenger: Michael Yelnikov, приватні повідомлення.*

Кафедра: *всесвітньої історії та міжнародних відносин, V корпус ЗНУ, ауд. 304, просп. Соборний, 74*

1. Опис навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Археологічна спадщина, вкрадена Росією» є з'ясувати, що привласнення Росією артефактів давньої української історії починається одночасно з першими системними розкопками в степах України — вже від другої половини XVIII ст. В умовах російсько-української війни важливим є огляд системного вивезення українських історичних цінностей в Росію. **Головним** є сформувати у студентів системні знання про багатовікові імперські стратегії привласнення й плюндрування національних культур, про «поцуплені» археологічні артефакти, «вкрадені» ідеї, «знищених» інтелектуалів тощо. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Археологічна спадщина, вкрадена Росією» є: виявлення специфічних рис «привласнення» археологічної спадщини України Росією як системної багаторічної імперської політики; аналіз джерельної бази археологічних досліджень на теренах України протягом середини XVIII – 20-х рр. ХХІ ст. (в тому числі на території Кримської АР і Донецької та Луганської областей); виділення особливостей «вигадування» Росією зручної для неї історії України.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:** основні археологічні об'єкти, «вкрадені», «знищені», «привласнені» Росією з українських музеїв у 2014-2025 рр.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Статус дисципліни	Вибіркова	
Семестр	4, 5,7-й	4, 5,7-й
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	20 год.	2 год.
Семінарські заняття	20 год.	2 год.
Самостійна робота	50 год.	86 год.
Консультації	<i>очні – вівторок, з 14:30 до 16:00, V корпус, ауд. 304; дистанційні – за попередньою домовленістю</i>	
Вид підсумкового семестрового контролю:	залік	

Посилання на
електронний курс у СЕЗН
ЗНУ (платформа Moodle)

<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1033>

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. АРХЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ В ІМПЕРСЬКІЙ ПЕРІОД (СЕРЕДИНА ХVІІІ – ПОЧАТОК ХХ СТ.)

Тема 1. Поняття «археологічна спадщина» в історії розвитку археології

Академічна доброчесність як сукупність етичних принципів і правил, які визначають чесну, відповідальну та справедливу поведінку всіх учасників освітнього процесу під час навчання, викладання та наукових досліджень.

Вступ до курсу. Культурна спадщина і її у формуванні національної ідентичності. Актуалізація питання привласнення, вивезення, викрадення, знищення українських культурних цінностей (зокрема археологічних знахідок) представниками Росії від початку повномасштабного вторгнення і пограбуванням низки українських музеїв (зокрема Мелітопольського). Проект 2023 р. ВГО «Спілка археологів України» «Археологічна спадщина, вкрадена Росією» — інформаційно-просвітницька кампанія про «вкрадене», «знищене», «привласнене», «поцуплене», «переписане» російською імперією. Виникнення терміну «археологічна спадщина».

Тема 2. Створення і функціонування структур Російської імперії по дослідженню археологічних об'єктів.

Заснуванням у 1718 р. Кунсткамери у Петербурзі. Початок діяльності Російської академії наук у 1724 р. Організація у Петербурзі Російського археологічного товариства (1846). Створення 1859 р. Імператорської Археологічної комісії (ІАК) і її виключне право на видачу «відкритих листів» (право на проведення археологічних досліджень) на території Російської імперії. Мета створення Комісії і південь України. Виключне право російських дослідників о працювати на українських археологічних об'єктах. Рішення комісії ІАК про подальшу долю знайдених артефактів.

«Вчені мандрівки» до Криму і Північного Причорномор'я В. Ф. Зуєва (1782), П. С. Палласа (1793—1794), П. І. Сумарокова (1799, 1802). Становлення класичної археології, археології таврів, середньовічної історії Криму.

Утворення Одеського товариства історії і старожитностей (1839), перші дослідження на о-ві Левке, в Ольвії, Ескі-Кермені та Феодосії. Спроби діяльності українських археологів.

Тема 3. Археологічна спадщина України, що потрапила до Ермітажу.

«Кропив'янський» («Полтавський») ритон, виявлений 1746 р. в межах Кропив'янської сотні Переяславського полку і його передача до Санкт-Петербургу, а згодом до академічної Кунсткамери і Ермітажу. Фракійські аналогії ритону.

Розкопки Литої могили (Мельгуновського кургану) у 1763 р. Коштовні артефакти, виконані в асиро-урартському стилі у петербурзькій Кунсткамері, їх передача у 1859 і 1894 рр. до Ермітажу. Ермітажна колекція скіфських виробів з Литої могили в наш час. Дослідження в Керчі і потрапляння речей до Ермітажу «по естественному ходу вещей». Розкопки Кекуватського кургану 1839 р. в Криму і бронзовий шолом IV ст. халкідського (у деяких авторів – аттичного) типу. Дослідження кургану Чортотлик експедицією Імператорської Археологічної комісії під керівництвом І. Є. Забіліна у 1862 — 1863 рр. Найцінніша знахідка — срібна ваза-амфора, що зберігається в Ермітажі (Санкт-Петербург). М. І. Веселовський і розкопки багатих скіфських курганів у Криму та Приазов'ї наприкінці ХІХ

— 10-pp. XX ст. Дослідження 1888 р. кургану Вітова могила і їх передача до Державного історичного музею Москви. Збагачення колекцій старожитностей імперської метрополії.

Тема 4. Археологічна спадщина Запорізького краю, вивезена до Росії

«Катеринославський» (Воскресенівський) монетний скарб. Бердянський скарб вірменського торговця часів Золотої Орди. Знахідки речей часів західного походу монголів поблизу Мелітополя. Розкопки кургану Солоха 1912-1913 рр. М. І. Веселовським.

Змістовний модуль 2. БОРОТЬБА ЗА АРХЕОЛОГІЧНУ СПАДЩИНУ В РАДЯНСЬКИЙ ПЕРІОД І ЗА ЧАСІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ.

Тема 5. Радянський період в археології України.

Грабунок культурної спадщини Кочубеїв у Диканьці 1918-1919 рр. Кубанські колекції 1926 р. Радянська музейна система і привласнення археологічної спадщини України. Спроба передачі культурних цінностей з музеїв РСФРР до України 1932 р. Сталінські репресії, голодомор та Друга світової війни і археологічна спадщина України. Фізичне нищення археологів-інтелектуалів.

Руйнування церковних цінностей. Знесення 1934 р. Михайлівського Золотоверхого собору. Передача 1937 р. мозаїки, фресок і рельєфів з Михайлівського Золотоверхого собору до Державної Третяковської галереї Москви. Реституція музеїв після 1945-1946 рр. і передача частини експонатів з України до музеїв СРСР, насамперед - Новгорода і Ленінграда.

Діяльність російських археологів на території Кримського півострова. Старокримська археологічна експедиція державного Ермітажу.

Тема 6. Боротьба у часи Незалежності за повернення археологічної спадщини.

Виставка 2013-2014 рр. «Крим: золото й тасмниці Чорного моря» і справа «скіфського золота» в Амстердамі. Знахідки з музеїв Криму. Спроби Росії привласнити «скіфське золото» через суд після анексії Кримського півострова у 2014-2022 рр. Археологічні знахідки з Криму на виставці «Золота Орда і Причорномор'я. Уроки Чингізидської імперії» 2019 р. в Казані. Дослідження Литої Могили у 2019 р. експедицією Інституту археології НАН України.

Тема 7. Привласнення археологічної спадщини України за російсько-української війни.

Колекції з незаконно розкопаних кримських пам'яток після 2014 р. Питання привласнення, вивезення, викрадення, знищення українських культурних цінностей (зокрема археологічних знахідок) представниками Росії від початку повномасштабного вторгнення і пограбуванням низки українських музеїв (Херсонського, Мелітопольського, Маріупольського). Вилучення («евакуацію») колекцій з музеїв, що знаходяться на тимчасово окупованих територіях, зокрема Криму, Херсонщини, Запоріжжя, Луганщини, Донеччини тощо. Стела Леокса (поч. V ст. до н.е.), поцуплена росіянами з Херсонського музею 2022 р. Привласнення Кам'яної Могили.

3. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	2	3	4	5

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
(Археологічна спадщина, вкрадена Росією)

Лекція 1	Поняття «археологічна спадщина» в історії розвитку археології	2	2	<i>щотижня</i>
Семінарське заняття 1	Поняття «археологічна спадщина» в історії розвитку археології	2	2	<i>щотижня</i>
Лекція 2	Створення і функціонування структур Російської імперії по дослідженню археологічних об'єктів. Дослідження на теренах України	2	2	<i>щотижня</i>
Семінарське заняття 2	Створення і функціонування структур Російської імперії по дослідженню археологічних об'єктів. Дослідження на теренах України	2	2	<i>щотижня</i>
Лекція 3-4	Археологічна спадщина України, що потрапила до Ермітажу до 1917 року	4		<i>щотижня</i>
Семінарське заняття 3-4	Археологічна спадщина України, що потрапила до Ермітажу до 1917 року	4		<i>щотижня</i>
Лекція 5	Археологічна спадщина Запорізького краю, вивезена до Росії	2		<i>щотижня</i>
Семінарське заняття 5	Археологічна спадщина Запорізького краю, вивезена до Росії	2		<i>щотижня</i>
Самостійна робота 1	Написати реферат на одну з тем: 1. Діяльність Імператорської археологічної комісії в Україні 2. Утворення Одеського товариства історії і старожитностей і його діяльність 3. Визначні археологи-українці ХІХ – початку ХХ ст. 4. Дослідження визначних скіфських курганів до 1917 р. 5. Артефакти, вивезені з Запорізької області до царської Росії	25		<i>1-5 тижні</i>
Лекція 6-7	Радянський період в археології України	4		<i>щотижня</i>
Семінарське заняття 6-7	Радянський період в археології України	4		<i>щотижня</i>
Лекція 8-9	Боротьба у часи Незалежності за повернення археологічної спадщини	4		<i>щотижня</i>
Семінарське заняття 8-9	Боротьба у часи Незалежності за повернення археологічної спадщини	4		<i>щотижня</i>
Лекція 10	Привласнення археологічної спадщини України за російсько-української війни	2		<i>щотижня</i>
Семінарське заняття 10	Привласнення археологічної спадщини України за російсько-української війни			
Самостійна робота 2	Тема. Індивідуальні завдання за ЗМ 2 Написати реферат на одну з тем: 1. Грабунок культурної спадщини Кочубеїв у Диканьці 1918-1919 рр. 2. Радянська музейна система і привласнення археологічної спадщини	25		<i>6-10 тижні</i>

	<p align="center">України.</p> <p>3. Знесення 1934 р. Михайлівського Золотоверхого собору. Передача 1937 р. мозаїки, фресок і рельєфів з Михайлівського Золотоверхого собору до Державної Третьяковської галереї Москви.</p> <p>4. Діяльність російських археологів на території Кримського півострова. Старокримська археологічна експедиція державного Ермітажу</p> <p>5. Виставка 2013-2014 рр. «Крим: золото й таємниці Чорного моря» і справа «скіфського золота» в Амстердамі.</p> <p>6. Археологічні знахідки з Криму на виставці «Золота Орда і Причорномор'я. Уроки Чингизидської імперії» 2019 р. в Казані.</p> <p>7. Привласнення, вивезення, викрадення, знищення українських культурних цінностей представниками Росії від початку повномасштабного вторгнення</p>			
--	---	--	--	--

4. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/ роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
1	2	3	4	5
Поточний контроль				
Семінарське заняття №1	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача, уміння творчо розв'язувати завдання	Поняття «археологічна спадщина» в історії розвитку археології	Виступ на семінарському занятті (max 4 балів). Робота у групі над розв'язанням практичного завдання (max 1 бал)	5
Семінарське заняття №2	комплексні: контрольна робота, завдання 1 самостійної робота	Створення і функціонування структур Російської імперії по дослідженню археологічних об'єктів. Дослідження на теренах України	Виступ на семінарському занятті (max 4 балів). Робота у групі над розв'язанням практичного завдання (max 1 бал)	5
Семінарське заняття №3	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача, уміння творчо розв'язувати завдання	Археологічна спадщина України, що потрапила до Ермітажу до 1917 року	Виступ на семінарському занятті (max 4 балів). Робота у групі над розв'язанням практичного завдання (max 1 бал)	5
Семінарське	практичні: есе,	Археологічна спадщина	Виступ на	5

заняття №4	порівняльний аналіз, ситуаційна задача, уміння творчо розв'язувати завдання	України, що потрапила до Ермітажу до 1917 року	семінарському занятті (max 4 балів). Робота у групі над розв'язанням практичного завдання (max 1 бал)	
Семінарське заняття №5	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача, уміння творчо розв'язувати завдання	Археологічна спадщина Запорізького краю, вивезена до Росії	Виступ на семінарському занятті (max 4 балів). Робота у групі над розв'язанням практичного завдання (max 1 бал)	5
Самостійна робота 1	практичні: виконання індивідуальних завдань до ЗМ1	Написати реферат на одну з тем: 1. Діяльність Імператорської археологічної комісії в Україна 2. Утворення Одеського товариства історії і старожитностей і його діяльність 3. Визначні археологи-українці XIX – початку XX ст. 4. Дослідження визначних скіфських курганів до 1917 р. 5. Артефакти, вивезені з Запорізької області до царської Росії	Оформлення індивідуальної роботи у вигляді реферату (10 балів)	10
Семінарське заняття 6	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача, уміння творчо розв'язувати завдання	Радянський період в археології України	Виступ на семінарському занятті (max 4 балів). Робота у групі над розв'язанням практичного завдання (max 1 бал)	5
Семінарське заняття 7	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача, уміння творчо розв'язувати завдання	Радянський період в археології України	Виступ на семінарському занятті (max 4 балів). Робота у групі над розв'язанням практичного завдання (max 1 бал)	5
Семінарське заняття 8	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача, уміння творчо розв'язувати завдання	Боротьба у часи Незалежності за повернення археологічної спадщини	Виступ на семінарському занятті (max 4 балів). Робота у групі над розв'язанням практичного завдання (max 1 бал)	5
Семінарське	практичні: есе,	Боротьба у часи Незалежності	Виступ на	5

заняття 9	порівняльний аналіз, ситуаційна задача, уміння творчо розв'язувати завдання	за повернення археологічної спадщини	семінарському занятті (max 4 балів). Робота у групі над розв'язанням практичного завдання (max 1 бал)	
Семінарське заняття 10	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача, уміння творчо розв'язувати завдання	Привласнення археологічної спадщини України за російсько-української війни	Виступ на семінарському занятті (max 4 балів). Робота у групі над розв'язанням практичного завдання (max 1 бал)	5
Самостійна робота 2	практичні: виконання індивідуальних завдань до ЗМ2	Написати реферат на одну з тем: 1. Грабунок культурної спадщини Кочубеїв у Диканьці 1918-1919 рр. 2. Радянська музейна система і привласнення археологічної спадщини України. 3. Знесення 1934 р. Михайлівського Золотоверхого собору. Передача 1937 р. мозаїки, фресок і рельєфів з Михайлівського Золотоверхого собору до Державної Третьяковської галереї Москви. 4. Діяльність російських археологів на території Кримського півострова. Старокримська археологічна експедиція державного Ермітажу 5. Виставка 2013-2014 рр. «Крим: золото й таємниці Чорного моря» і справа «скіфського золота» в Амстердамі. 6. Археологічні знахідки з Криму на виставці «Золота Орда і Причорномор'я. Уроки Чингизидської імперії» 2019 р. в Казані. 7. Привласнення, вивезення, викрадення, знищення українських культурних цінностей представниками Росії від початку повномасштабного вторгнення	Оформлення індивідуальної роботи у вигляді реферату (10 балів)	10
Усього за поточний контроль	12			60

Підсумковий контроль				
Залік	Теоретичне завдання	Питання для підготовки: «Розміщено в СЕЗН ЗНУ»:	Неповна відповідь: 0-10 балів Повна відповідь: 11-20	20
	Практичне завдання	Зміст, вимоги до оформлення Тестові завдання «Розміщено в СЕЗН ЗНУ»:	Кожний з 20 тестів оцінюється на 1 бал	20
Усього за підсумковий контроль	2			40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

5. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

- Археологічна спадщина, вкрадена Росією: інформаційно-просвітницька кампанія. URL: <http://vgosau.kiev.ua/projects/russia?fbclid=IwAR2IM4QHHkzfbpW6DdL7nEvwFaad0aFT7Y7fIzomMoop0-EWwL-OtE0jACA>
- Археологія України за роки незалежності. Київ: Інститут археології НАН України. 2022. 448 с.
- Болтрик Ю. Лита Могила. Хто влаштував найбільше поховальне вогнище? *Археологія України за роки незалежності*. Київ: Інститут археології НАН України. 2022. С.161–172.
- Буйських А., Шидловський П., Івакін В. Моніторинг пам'яток археологічної спадщини України під час військової агресії РФ. *Київські збірники історії, археології, мистецтва та побуту*. 2023. Вип. 1 (4). С. 3-15.
- Вкрадена історія. 12 археологічних скарбів, які Росія вивезла з України. 05.06.2023. URL: <https://spravdi.gov.ua/vkradena-istoriya-12-arheologichnyh-skarbiv-yaki-rosiya-vyvezla-z-ukrayiny/>
- Викрадені скарби: п'ять ікон Княжої доби, які присвоїли росіяни. Локальна історія. 5 вересня 2022. URL: <https://localhistory.org.ua/texts/statti/vikradeni-skarbi-pyat-ikon-kniazhoi-dobi-iaki-prisvoyili-rosiiani/>
- Країна-крадійка: які культурні цінності України викрала Росія. 6 травня 2023. URL: <https://www.ukrainer.net/rosiia-vykrala-tsinnosti/>
- Культура під час війни. Південь. 24 січня 2024. URL: <https://www.ukrainer.net/kultura-pivden/>

9. Окупанти розкрадають культурні цінності Бердянська – ЦНС. «Українська правда» — Вівторок, 23 травня 2023. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2023/05/23/7403399/>
10. Полін С., Дараган М. Скіфський царський Олександропольський курган. *Археологія України за роки незалежності*. Київ: Інститут археології НАН України. 2022. С. 190–197.
- Пуголовк Ю., Синиця Є. Від союзів племен до національної держави. *Археологія України за роки незалежності*. Київ: Інститут археології НАН України. 2022. С. 317–332.
11. Теліженко С. Археологічні пам'ятки і війна. URL: <https://www.academia.edu/77162779> (дата звернення: 27.08.2025).
12. Чабай В. Крим часів палеоліту. *Археологія України за роки незалежності*. Київ: Інститут археології НАН України. 2022. С. 34–45.
13. Укравені скарби. У двох російських музеях ми виявили 110 тис. археологічних знахідок з України. 19 вересня 2023 р. Read this article in English. URL: https://texty.org.ua/d/2023/stolen_heritage/
14. Унікальний артефакт: золотий гребінь зі скіфського кургану Солоха. 11.06.2024. URL: <https://md-eksperiment.org/post/20240611-unikalnyj-artefakt-zolotyj-hrebin-z-kurhanu-solokha>
15. Hardy S. A. Looting of Antiquities from Ukraine by soldiers, collaborators and ordinary criminals, trafficking to and through russia and dealing and collecting in Western Europe, since 2014. Науково-практичний семінар «Охорона та збереження археологічної спадщини України» (23 листопада 2022 р.): Тези доповідей / відп. редактори Шидловський П. С., Корнієнко М. В., Івакін В. Г. Київ, 2022. С. 15.

Інформаційні ресурси:

1. Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (переглянута) (ETS N 143). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_150/card3#Files
2. Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_089/card3#Files
3. Резолюція 7-ї Європейської конференції з охорони культурної спадщини та розуміння її значення для об'єднаної Європи (Прага 31.06.06). URL: <http://ec.europa.eu/research/environment/pdf>
4. <http://vgosau.kiev.ua/projects/russia?fbclid=IwAR2IM4QHHkzfbpW6DdL7nEvvFaad0aFT7Y7flzomMoop0-EWwL-OtE0jACA>
5. Український інститут національної пам'яті. URL: <https://uinp.gov.ua/.../vystavka-nakazano-ne-znaty>
6. Спілка археологів України. URL: <http://vgosau.kiev.ua/>
7. Віртуальна бібліотека Академії наук Чеської республіки. URL: <https://kramerius.lib.cas.cz/>

6. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти

Результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти регулюються у ЗНУ «Положенням Запорізького національного університету про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» (https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normatyvna_basa/polozhennya_znu_pro_poryadok_viznannya_rezul_tat_v_navchannya.pdf). Єдиний підхід в оцінюванні та засоби вимірювання результатів навчання та компетентностей здобутих в системі неформального та/або інформального навчання забезпечується вимогою їх відповідності результатам навчання та компетентностям відповідних освітніх програм.

Студенти повинні знати, що відповідно до положення, у процесі визнання результатів неформального та/або інформального навчання не підлягають розгляду документи, що підтверджують неформальне навчання та/або професійну, громадську чи іншу діяльність, видані на тимчасово окупованій території України або території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом.

Для визнання результатів навчання набутих у неформальній освіті здобувач вищої освіти звертається із заявою на ім'я проректора з науково-педагогічної та навчальної роботи Університету, з проханням про визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті. Заява погоджується деканом відповідного факультету.

Політика академічної доброчесності

Кожний студент зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Письмові завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства – це плагіат. Використання будь-якої інформації (текст, фото, ілюстрації тощо) мають бути правильно процитовані з посиланням на автора! Якщо ви не впевнені, що таке плагіат, фабрикація, фальсифікація, порадьтесь з викладачем. Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення UniCheck. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перепрацювання чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело. Приклади оформлення цитувань див. на Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=103857>

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу). Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перекладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем.

Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел:

Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Будь ласка, вимкніть на беззвучний режим свої мобільні телефони та не користуйтеся ними під час занять. Мобільні телефони відволікають викладача та ваших колег. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Електронні пристрої можна використовувати лише за умови виробничої необхідності в них (за погодженням з викладачем).

Комунікація

Очікується, що студенти перевірятимуть свою електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle та реагуватимуть своєчасно. Всі робочі оголошення можуть надсилатися через старосту, на електронну пошту та розміщуватимуться в Moodle. Будь ласка, перевіряйте повідомлення вчасно. Ел. пошта має

бути підписана справжнім ім'ям і прізвищем. Адреси типу alaja_rosa@gmail.com або agent SBU@gmail.com не приймаються!

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2025-2026 н.р. доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмій є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ <https://lnk.ua/gk4x2wkVy>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://lnk.ua/9MVwgEpVz>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://lnk.ua/EYNg6GpVZ>.

Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/QRVdWGwe3>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/3R4avGqeJ>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банак Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://lnk.ua/5pVJr17VP>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <https://library.znu.edu.ua/>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
(Археологічна спадщина, вкрадена Росією)

НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): <https://moodle.znu.edu.ua/>.

Посилання для відновлення паролю: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <https://sites.znu.edu.ua/child-advance/>.